

národní
úložiště
šedé
literatury

Legislativní podmínky pro použití upravených kalů na zemědělské půdě

Andrlová, Veronika; Horáková, Eva
2019

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-432024>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 09.05.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Legislativní podmínky pro použití upravených kalů na zemědělské půdě

| Ing. Veronika Andrllová a RNDr. Eva Horáková; CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Nejnovější úprava legislativy nastavila a upřesnila pravidla pro nakládání s kaly z čistíren odpadních vod a zároveň poskytla kontrolním orgánům nové nástroje pro dohled a lepší kontrolu, který kal a v jaké kvalitě je aplikován na zemědělskou půdu. Cílem článku je upozornit na tato nová pravidla a původcům i zpracovatelům kalů usnadnit orientaci v novelizovaných předpisech.

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů (zákon) tak nově definoval, co se rozumí pod pojmem kal, upravený kal nebo použití kalu a dále upřesnil základní povinnosti při používání kalu¹. Vyhláška č. 437/2016 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě a změně dalších vyhlášek, platná od 1.1.2017² (vyhláška č. 437/2016 Sb.) stanovila podmínky pro použití upravených kalů na zemědělské půdě a změnila vyhlášky č. 341/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady, a č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (vyhláška o nakládání s odpady). Novela této vyhlášky měla zásadní vliv na rozsah a úpravu způsobu ohlašování kalů na listu č. 3, přílohy č. 20⁵.

Na základě platných předpisů tak byly nově stanoveny typy subjektů, které mohou upravené či neupravené kaly produkovat, přijímat nebo s nimi nějakým způsobem nakládat.

Jedná se o:

- 1 Provozovatel čistírny odpadních vod (ČOV), který provádí úpravu kalů ve smyslu § 32 písm. b) zákona** – provozovatel ČOV provádějící hygienizaci kalů, která je podmínkou pro použití kalů na zemědělskou půdu. V tomto případě se nejedná o oprávněnou osobu ve smyslu § 14 odst. 1 zákona.
- 2 Provozovatel ČOV, který neprovádí úpravu kalů ve smyslu § 32 písm. b) zákona** – provozovatel ČOV neprovádějící hygienizaci kalů, protože kaly

nepředává k použití na zemědělskou půdu. Pokud hygienizaci provádí, tak pro jiný účel nakládání než pro použití na zemědělskou půdu. V tomto případě se nejedná o oprávněnou osobu ve smyslu § 14 odst. 1 zákona.

- 3 Provozovatel zařízení na úpravu kalů ve smyslu § 32 písm. b) zákona** – oprávněná osoba k nakládání s odpady podle § 14 odst. 1 zákona, která provádí hygienizaci kalů, která je podmínkou pro použití kalů na zemědělskou půdu.
- 4 Provozovatel zařízení na úpravu kalů, který neprovádí úpravu ve smyslu § 32 písm. b) zákona** – oprávněná osoba k nakládání s odpady podle § 14 odst. 1 zákona, která neprovádí hygienizaci kalů, před použitím na zemědělskou půdu. Pokud hygienizaci provádí, tak pro jiný účel nakládání než pro použití na zemědělskou půdu.
- 5 Provozovatel zařízení ke sběru a skladování kalů ve smyslu § 33 odst. 2 zákona** – oprávněná osoba k nakládání s odpady podle § 14 odst. 1 zákona, která provozuje zařízení ke sběru a skladování hygienizovaných kalů, které jsou následně předány zemědělcům k použití na zemědělskou půdu.
- 6 Provozovatel zařízení ke sběru, využití nebo odstranění kalů neurčených k použití na zemědělskou půdu** – oprávněná osoba k nakládání s odpady podle § 14 odst. 1 zákona, která provozuje zařízení ke sběru, využití nebo odstranění a má oprávnění přijímat hygienizovaný nebo nehygienizovaný kal určený k jinému způ-

sobu nakládání než použití na zemědělskou půdu (např. zařízení ke sběru a výkupu odpadů, kompostárna, bioplynová stanice, spalovna apod.)¹.

- 7 Provozovatel zařízení na použití upravených kalů** – osoba, která užívá půdu (dále jen „zemědělec“), která používá upravené kaly na zemědělskou půdu, včetně jejich dočasného uložení ve smyslu vyhlášky č. 437/2016 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě (dále jen „vyhláška o kalcích“)².

Dále zákon specifikuje technické podmínky pro použití kalů na zemědělské půdě, a to jak z pohledu zemědělce, tak i z pohledu provozovatelů ČOV.

Technické podmínky pro použití upravených kalů na zemědělské půdě

Vyhláška o kalcích stanovuje, že veškeré kaly, které budou použity na zemědělské půdě, musí být nejdříve upraveny v zařízení na úpravu kalů. Pokud takové kaly projdou technologií na zpracování v čistírně odpadních vod, mohou zde být dočasně uloženy po dobu 12 měsíců od okamžiku výstupu z technologie čistírny.

Pokud jsou upravené kaly z ČOV předány do zařízení na použití upravených kalů (tzn. zemědělci), může být v tomto zařízení kal dočasně uložen pouze po dobu 8 měsíců před jejich použitím². Upravené kaly pak musí být použity nebo umístěny na půdní blok, kde budou aplikovány do 8 měsíců ode dne jejich výstupu z technologie úpravy. Jestliže je tato lhůta

překročena, musí být před použitím upravených kalů na půdu ověřeno splnění mikrobiologických kritérií pro jejich použití.

Dále právní předpis určuje, že na jeden hektar půdy smí být použito nejvýše 5 tun sušiny kalů. Tyto upravené kaly musí být na jednom půdním bloku použity v jedné agrotechnické operaci, v jednom souvislém časovém období za příznivých fyzikálních a vlhkostních podmínek. Jestliže použité kaly obsahují méně než polovinu limitního množství každé ze sledovaných rizikových látek a prvků, může množství kalů dosáhnout až 10 tun sušiny kalů na 1 hektar.

Kaly musí být nejpozději do 48 hodin od jejich rozptření na půdní blok zapraveny do půdy. Po použití upravených kalů na celém bloku či jen jeho části se nesmí po dobu 3 následujících let použít další upravený kal. Dávka dusíku dodaného v kalcích nesmí překročit limity dusíku stanovených pro hnojené plodiny podle § 7 odst. 1 až 3 nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu³.

Množství a doba, kdy je vhodné použít kal, se řídí též požadavkem rostlin na živiny s přihlédnutím k přístupným živinám a organické složce v půdě, jakož i ke stanovištním podmínkám.

Při přímém použití upravených kalů musí být minimální obsah sušiny kalu 4%. Monitoring půdy se provádí vždy ke každému programu použití kalů a může jej provádět pouze odborně způsobilá osoba s personálním certifikátem pro vzorkování odpadu, akreditovaná laboratoř nebo akreditované odborné pracoviště, jejichž způsobilost je garantována odborně způsobilou fyzickou osobou, nebo osoba, která je usazena v jiném členském státě Evropské unie, je oprávněna ke vzorkování odpadů v jiném členském státě Evropské unie a na území České republiky vzorkuje kaly pouze dočasně nebo ojedinele a její způsobilost je garantována odborně způsobilou fyzickou osobou².

Evidenční povinnosti provozovatele zařízení na použití upravených kalů (zemědělce)

Nová vyhláška o kalcích kromě zavedení nových pojmů a upřesnění povinností v oblasti nakládání s kaly z ČOV svou novelou vyhlášky o nakládání s odpady provedla rozsáhlé úpravy evidenčních povinností u všech subjektů nakládajících s kaly, zemědělce používající kaly na zemědělské

půdě nevyjímaje. A právě k objasnění problematiky plnění ohlašovacích povinností publikovalo na svých webových stránkách Ministerstvo životního prostředí podrobné sdělení o způsobu ohlašování použití upravených kalů na zemědělské půdě, které vysvětluje a detailně popisuje vše, co zemědělec potřebuje znát pro splnění všech povinností v oblasti nakládání s odpadními kaly⁴.

Podle platné legislativy je nově zemědělec, aplikující kal na zemědělskou půdu, považován za provozovatele zařízení na použití upravených kalů podle § 14 odst. 2 zákona a je povinen plnit povinnosti obdobně jako ostatní oprávněné osoby. Všechny díly půdních bloků, na kterých zemědělec používá upravené kaly, jsou jako celek jedním zařízením na využití odpadů⁴.

Zemědělec je dále povinen:

- Ohlásit provoz zařízení podle přílohy č. 22 vyhlášky č. 383/2001 Sb. a požádat příslušný krajský úřad o přidělení tzv. Identifikačního čísla zařízení (IČZ). Jako adresa umístění zařízení se uvádí místo, které slouží k dočasnému uložení kalů, nebo adresa provozovny osoby, která zajišťuje použití kalů na zemědělské půdě.
- Přijímat a na zemědělské půdě používat pouze upravené kaly⁵.
- Vést průběžnou evidenci odpadů ve smyslu § 21 vyhlášky o nakládání s odpady. Pokud zemědělec používal upravené kaly na několika dílech půdních bloků, které jsou rozmístěny po celé ČR, vede tuto evidenci za všechny díly půdních bloků dohromady. Průběžná evidenci je pak podkladem pro podání ročního hlášení o produkci a nakládání s odpady. Evidenci vždy obsahuje datum a číslo zápisu do evidenci, jméno a příjmení osoby odpovědné za vedení evidenci, katalogové číslo a množství odpadu (v tunách), způsob nakládání s odpadem a údaje o partnerovi, od kterého zemědělec odpad převzal nebo kterému odpad předal⁵. Mezi nezbytné údaje o partnerovi patří kromě adresy i tzv. Identifikační číslo provozovny v případě původce nebo Identifikační číslo zařízení u oprávněné osoby. Pokud provozuje zemědělec jinou zemědělskou činnost, při které vznikají odpady, je povinen vést průběžnou evidenci a následně i zasílat zvlášť roční hlášení i za provozovnu, kde odpad vzniká. Oprávněné osoby ve smyslu § 14 odst. 2 zákona jsou povinny v případě, že nakládají v kalendářním roce s odpadem, zasílat roční hlášení vždy¹.

- Zasílat roční hlášení o produkci a nakládání s odpady prostřednictvím Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP) obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podle místa zařízení.

Kromě výše uvedených povinností jsou ve sdělení uvedeny další informace, které mohou pomoci k lepší orientaci v dané problematice a provedou provozovatele úskalími spojenými s vedením průběžné evidenci a plněním ohlašovacích povinností v oblasti odpadového hospodářství.

Závěr

Čistírenské kaly mohou být určitou alternativou, jak získat z „odpadu“ živiny a organickou hmotu, která je potřebná pro zemědělskou půdu. Vzhledem k tomu, že se jedná o materiály, které mohou být v dnešní době kontaminované rizikovými prvky, je třeba při jejich používání respektovat legislativní rámec, který je navržen tak, aby jejich používání bylo bezpečné pro půdu, člověka i ostatní složky životního prostředí. Největší změny, spojené zejména s vymezením nových povinností, přinesla loňská novela zákona o odpadech a jeho prováděcí předpis. □

Seznam použitých zdrojů:

- [1] Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů
- [2] Vyhláška č. 437/2016 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady a změně vyhlášky č. 341/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady a o změně vyhlášky č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (vyhláška o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady)
- [3] Nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem
- [4] Sdělení odboru odpadů o způsobu ohlašování použití upravených kalů na zemědělské půdě. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/sdeleni_ke_kalum
- [5] Vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady